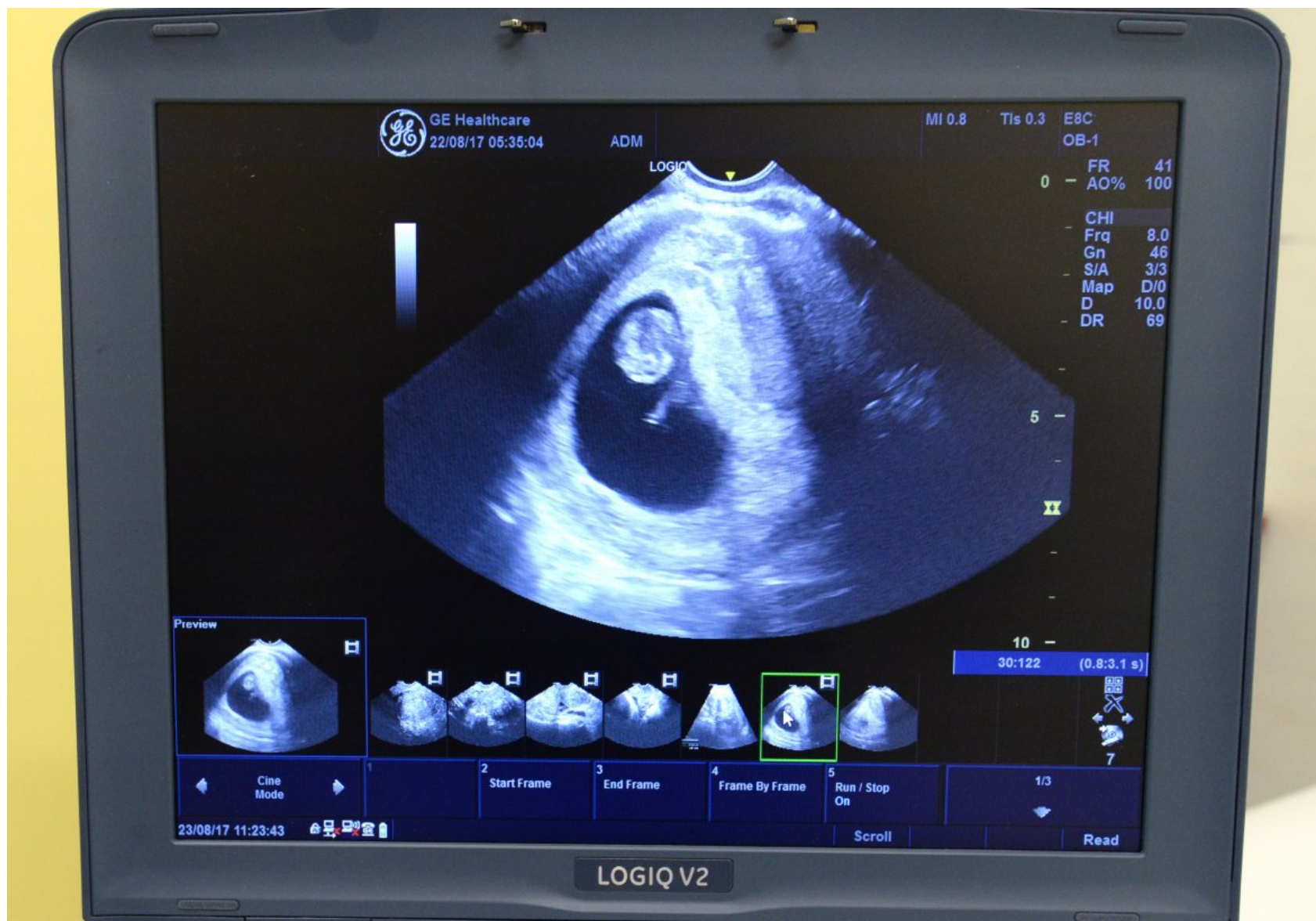

Prečo nemocnice nerobia interrupcie: v Brezne rozhodol podnet cirkví, inde tradícia či vedenie nemocnice

[Ria Gehrerová](#) 8. októbra 2021 11:27

Ilustračné foto – TASR

KATARÍNA STRÝČKOVÁ **V** **#ŽENSKÁSOLIDARITA**
#PRAJNOSŤ #INTERRUPCIE #KRITICKÉMYSLENIE
#DÚHOVÉRODINY
#PRVÁ #PREMIÉRKA **ŽENSKOM**
#PREZIDENTKA #ROZMANITOSŤ #AUTIZMUS **RODE**
#DRUHEPOHLAVIE

KNIHA
30 ROZHOVOROV
S INŠPIRATÍVNYMI
ŽENAMI

Poslankyňa Jana Bittó Cigániková (SaS) spomenula pred pár dňami v parlamente príbeh tehotnej ženy, ktorá bola hospitalizovaná v nemocnici odmietajúcej interrupcie. Lekári jej napriek zápalu a bolestiam týždeň

odmietali urobiť interrupciu.

Prípado sa stal v roku 2014 v nemocnici v Nových Zámkoch. Žena písala, že bola v 19. týždni tehotenstva.

Pred pár týždňami dokončili slovenské vedkyne štúdiu o tom, že až tretina zdravotníckych zariadení na Slovensku odmieta robiť interrupcie. Viaceré majú na weboch zverejnené informácie, že neposkytujú žiadne interrupcie.

Rozhodli sme sa preto pozrieť na to, či takéto prípady ženám na Slovensku skutočne hrozia.

Prípado tehotnej z Nových Zámkov

V správe od tehotnej ženy z novozámočkej nemocnice, ktorú prečítala v parlamente poslankyňa Bittó Cigániková, sa písalo: „Nechali to zájsť až tak ďaleko, že som dostala vysoké teploty, masívny výtok z rodidiel a krvácanie, a to všetko len preto, že som ležala v nemocnici, ktorá koná v súlade s kresťanským presvedčením. Ja som ateista a vďaka tomu ich kresťanskému cíteniu som mala zdravotné problémy, nehovoriac o tých psychických.“

Túto správu pôvodne uverejnila stránka Podporujem odluku cirkvi od štátu. Odtiaľ ju mala aj Bittó Cigániková. Poslankyňa sa so ženou pokúšala spojiť, no neúspešne. Stránku sme kontaktovali aj my, aby nám poskytli kontakt na ženu, ale odpovedali, že žena už s nimi nekomunikuje.

Fakultná nemocnica s poliklinikou v Nových Zámkoch tvrdí, že prípad nevie podľa správy identifikovať. A aj keby sa im to podarilo, bez povolenia pacientky by ho nekomentovali.

A čo ak by im podobná pacientka prišla do nemocnice dnes? Hovorca nemocnice Ján Baček tvrdí, že interrupcie v súčasnosti robia len za určitých podmienok. „Nemocnica vykonáva interrupcie len zo zdravotnej indikácie (a to pri ohrození života zo strany matky alebo plodu), nie na vlastnú žiadosť za úhradu,“ tvrdí hovorca.

Interrupcie nerobíme. Len občas

Viacere nemocnice na Slovensku dnes verejne deklarujú, že odmietajú všetky interrupcie. Napríklad **nemocnica v Bardejove**. „Nevykonávame interrupcie žiadneho typu, ani na vlastnú žiadosť, ani z genetického a ani zo zdravotného hľadiska,“ píše na webe. Ako dôvod uvádzajú, že sa na tom dohodli spoluzakladatelia nemocnice so zdravotníkmi gynekologicko-pôrodnického oddelenia.

Nemocnice sme sa spýtali, z akého dôvodu interrupcie nevykonávajú a o aký právny predpis sa opierajú, no na túto otázku neodpovedali.

... staráme sa o vaše zdravie   Spojovateľka ☎ 054 47 88 111

Úvod   O nemocnici   Pre pacientov   Nadštandardné a platené služby   Kontakt

Úvod » Oznámenie

Oznámenie

Vôľou vyjadrenou spoluzakladateľmi NsP Sv. Jakuba n.o. Bardejov a zdravotníckym personálom gynekologicko – pôrodnického oddelenia oznamujeme, že nevykonávame interrupcie žiadneho typu, ani na vlastnú žiadosť, ani z genetického a ani zo zdravotného hľadiska.

MUDr. Marián Petko, MPH
riaditeľ

Oznam na webe bardejovskej nemocnice.

Ak nerobia žiadne interrupcie, čo ak k nim príde tehotná pacientka v akútnom stave? „O každú tehotnú ženu sa postaráme, hlavne ak má akútne zdravotné ťažkosti,“ hovorí vedúci gynekologicko-pôrodnického oddelenia lekár Jaroslav Petrišin. „Neviem si predstaviť situáciu, že by sme pre akútne zdravotné ťažkosti museli vykonať okamžitú interrupciu, tá sa nikdy nerobí akútne, len už pri rozbehnutom potrate, ktorý, samozrejme, vykonávame a riešime. Vykonávame aj indukciu potratu mŕtveho plodu.“

Žiadnu tehotnú pacientku podľa Petrišina neodmietnu ošetriť. „Jednu pacientku s vrodenou a vývojovou chybou plodu s odtečenou plodovou vodou sme nedávno odoslali do Prešova, pretože tam už mala termín na interrupciu,“ tvrdí. Ak k nim príde žena, ktorá by chcela interrupciu do 12. týždňa, pošlú ju do súkromného zariadenia v Prešove.

Tam posiela ženy aj **Fakultná nemocnica v Prešove**, lebo sama interrupcie na požiadanie ženy tiež nerobí. Uplatňujú si výhradu vo svedomí. Istý typ interrupcií však predsa robia. „Vykonávame prerušenie tehotenstva do 24. týždňa gravidity pri dokázanej vážnej vývojovej chybe plodu, je to na posúdení primára oddelenia,“ hovorí primár gynekologicko-pôrodnického oddelenia v prešovskej fakultnej nemocnici Jozef Dzurilla.

Výhrada vo svedomí v zákonoch

Vďaka výhrade vo svedomí dnes môžu jednotlivci na základe svojho náboženského či osobného presvedčenia odmietnuť robiť niektoré zdravotnícke zákroky. Toto právo je zakotvené vo Vatikánskej zmluve z roku 2002.

„Slovenská republika uznáva právo každého uplatňovať výhrady vo svedomí podľa vieroučných a mravoučných zásad svojej registrovanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti,“ píše sa v zmluve. Táto zmluva predpokladala, že pravidlá výhrady vo svedomí spresní ďalšia prijatá zmluva s Vatikánom, tá však odvtedy uzavretá nebola.

Výhrada vo svedomí sa spomína aj v Etickom kódexe zdravotného pracovníka z roku 2004. V ňom sa však jasne píše už aj to, že pacientovi v núdzi pomoc nemôže odmietnuť. „Od zdravotníckeho pracovníka nemožno vyžadovať taký výkon alebo spoluúčasť na ňom, ktorý odporuje jeho svedomiu, okrem prípadov bezprostredného ohrozenia života alebo zdravia osôb,“ píše sa v kódexe, ktorý je súčasťou [zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti](#).

Uvádza sa v ňom aj to, že ak si zdravotnícky pracovník uplatní výhradu vo svedomí, je povinný o tom informovať zamestnávateľa aj svojich pacientov a pacientky.

V [zákone o zdravotnej starostlivosti z roku 2004](#) sa píše, že zdravotnícky pracovník si môže uplatniť výhradu vo svedomí pri výkone interrupcie, sterilizácie a asistovanej reprodukcie. A takáto výhrada môže byť prekážkou pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti. „Poskytovateľ môže

odmietnuť návrh na uzatvorenie dohody o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, ak poskytovaniu zdravotnej starostlivosti bráni osobné presvedčenie zdravotníckeho pracovníka, ktorý má zdravotnú starostlivosť poskytovať," píše sa v zákone.

V žiadnej právnej norme sa však nepíše, že by si výhradu vo svedomí mohli uplatňovať celé zdravotnícke zariadenia, vždy sa hovorí len o jednotlivcoch.

Interrupcie nerobíme, život sa začína počatím

Interrupcie odmieta robiť aj **nemocnica v Trstenej**. „Trstenská nemocnica ani v čase komunizmu nevykonávala interrupcie – ako jediné zariadenie!“ tvrdí riaditeľ nemocnice Marian Tholt. „Tieto zákroky sa nerobili a ani nerobia z ľudského hľadiska.“ Tholt je už 27 rokov primárom gynekologicko-pôrodnického oddelenia. Na otázku, o aký právny predpis sa pri neposkytovaní interrupcií opierajú, neodpovedal.

Za odmietaním interrupcií podľa Tholta netreba hľadať náboženský fanatizmus, lebo v nemocnici pracovali katolíci, evanjelici, ateisti aj židia. „Podľa nášho názoru sa život každého jedinca začína oplodnením mužskej a ženskej zárodočnej bunky a má to svoju trajektóriu, ktorou sme prešli všetci. Okrem iného – aj Hippokratova prísaha nás zaväzuje chrániť život,“ hovorí riaditeľ nemocnice. Vykonávajú len interrupcie ťažko poškodených plodov, ktoré nemajú nádej na prežitie. Takýto postoj majú podľa neho všetci zamestnanci oddelenia.

„Život je najvyššia hodnota na tomto svete! To je náš zákon! Právne predpisy si ľudia robia podľa toho, čo im vyhovuje, máme zlé prípady aj z nedávnej minulosti, keď si napríklad fašisti uzákonili genocídu. Treba sa riadiť podľa svedomia, to znamená pomáhať a neuškodiť,“ tvrdí Tholt. Jeho gynekologicko-pôrodnické oddelenie v trstenskej nemocnici je podľa neho vďaka eurofondom najmodernejšie na Slovensku a vyzerá presne tak, ako by takéto oddelenie malo vyzerať v 21. storočí.

Nemocnica v Starej Ľubovni tvrdí, že nerobia žiadne interrupcie, pretože

zamestnanci si uplatňujú výhradu vo svedomí. Ak ich žena o takýto zákrok požiada, odporučia jej iné pracovisko, tvrdí právnik nemocnice Milan Knapík.

V Brezne interrupcie nerobia na podnet cirkví

Výhradu vo svedomí si uplatňujú aj v dvoch nemocniciach na východe Slovenska – v Trebišove a vo Vranove nad Topľou. Obe nemocnice patria do siete nemocníc ProCare.

Hovorca tejto siete Tomáš Král potvrdil, že v **Trebišovskej nemocnici** sa robia len interrupcie plodov s vývojovými chybami nezlučiteľnými so životom. Všetci špecialisti z oblasti gynekológie a anestéziológie si totiž uplatňujú výhradu vo svedomí. Podobná situácia je aj **vo vranovskej nemocnici**. V oboch nemocniciach sa podľa Krála zdravotníci na oddeleniach zhodli, že si chcú uplatňovať výhradu vo svedomí a „vedenie nemocnice muselo toto rozhodnutie akceptovať“.

Výskum organizácie Možnosti voľby zaradil medzi nemocnice neposkytujúce interrupciu aj ďalšie dve nemocnice zo siete ProCare – Železničnú nemocnicu v Košiciach a nemocnicu vo Svidníku. Ani jedna z týchto nemocníc však podľa hovorca nemá gynekologicko-pôrodnické oddelenie. Do výskumu boli zaradené preto, lebo na webe sa dajú nájsť informácie, že interrupcie [vykonávali](#) alebo [dodnes vykonávajú](#).

O stanovisko sme požiadali aj **sieť nemocníc Agel**, tá má podľa štúdie organizácie Možnosť voľby tri nemocnice neposkytujúce interrupcie na požiadanie ženy – **v Krompachoch, Kežmarku a Levoči**. Hovorkyňa Agelu tvrdí, že v Levoči nemajú gynekologicko-pôrodnické oddelenie, len jednu gynekologickú ambulanciu, a preto interrupcie nerobia. Vo zvyšných dvoch nemocniciach si lekári uplatňujú výhradu vo svedomí.

Aj **fakultná nemocnica v Trnave** odmieta robiť interrupcie do 12. týždňa tehotenstva. Dôvody alebo právny predpis, ktorý im to umožňuje, však neuviedli.

Interrupcie odmietajú len dva roky

Viacere nemocnice sa rozhodli neposkytovať interrupcie len nedávno. Ide napríklad o nemocnicu v Trebišove, ktorá nerobí interrupcie na požiadanie ženy len dva roky, a aj **nemocnicu v Brezne**, kde interrupcie do 12. týždňa nerobia od mája 2019.

„Rozhodli sme sa tak po starostlivom zvážení a po vzájomnej dohode vedenia gynekologicko-pôrodnického oddelenia s vedením nemocnice na podnet predstaviteľov miestnych občianskych iniciatív a kresťanských cirkví,“ tvrdí zástupca riaditeľa breznianskej nemocnice Karol Vojtko. Namiesto interrupcií sa podľa neho viac zamerajú na inú „gynekologickú operatívu“ a odborné vzdelávanie.

Vojtko hovorí, že interrupcie sa rozhodli neposkytovať po tom, čo si niektorí lekári spolu s primárkou gynekologického oddelenia začali uplatňovať výhradu vo svedomí. Primárka podľa neho zodpovedá za chod a smerovanie celého oddelenia.

„Taktiež podporne to bol etický pohľad vedenia nemocnice na skutočnosť, že interrupcie bez zdravotnej indikácie nie sú zdravotným problémom pacientok, ale dôvody podstupovania týchto zákrokov spočívajú v sociálnych, ekonomických či iných dôvodoch. Na riešenie týchto problémov podľa nás všeobecné nemocnice nemajú slúžiť,“ tvrdí Vojtko.

„Právo počatého dieťaťa na život a právo žien na telesnú (osobnú) integritu musia byť podľa nášho názoru vyvážené, aby ani na jednej a ani na druhej strane nenastal neprimeraný zásah do týchto práv. Po predchádzajúcej právnej analýze sme dospeli k záveru, že interrupcia na žiadosť tehotnej ženy bez zdravotnej indikácie na strane ženy alebo jej plodu nepatrí k zdravotným výkonom poskytovania neodkladnej zdravotnej starostlivosti,“ vysvetľuje rozhodnutie breznianskej nemocnice Vojtko.

K vykonávaniu interrupcií nemocnicu podľa Vojtko nezaväzuje žiaden právny predpis a ani sa tým podľa neho nesprávajú diskriminačne.

Dostupnosť interrupcií v regióne podľa neho dostatočne zabezpečujú iné zdravotnícke zariadenia.

Foto N – Tomáš Benedikovič

Tretina zariadení interrupcie neposkytuje

Spolu 24 zdravotníckych zariadení na Slovensku odmieta poskytovať legálne interrupcie na žiadosť ženy, opisuje štúdia o dostupnosti prerušenia tehotenstva na Slovensku od feministickej organizácie Možnosť voľby. Ide o tretinu zo všetkých 70 skúmaných nemocníc a zdravotníckych zariadení.

Pri veľkej časti skúmaných zariadení (23 percent) sa pritom nedalo dostať k jednoznačnej informácii, či interrupcie robia alebo nie. Výskumníčky sa tieto informácie snažili získať nielen na webe nemocníc, ale aj infožiadosťami, rozhovorom s gynekológmi aj mystery callingom, teda vydávaním sa za ženy, ktoré sa rozhodli pre interrupciu do 12. týždňa.

„V Nemocnici sv. Michala nám pri mystery callingu vyšlo, že interrupcie

nerobia, ale na základe infožiadosti, že áno. Niekde nám neodpovedali na infožiadosť alebo sme sa im nedokázali dovolať. Niektoré nemocnice mali inú informáciu na webe a inú nám povedali do telefónu. Tieto nemocnice sme preto zaradili medzi tie, o ktorých nevieme, či interrupcie poskytujú," vysvetľuje vedúca výskumného tímu Barbora Holubová.

Prečo vlastne niektoré zariadenia odmietajú poskytovať interrupcie? Podľa štúdie sa štvrtina z nich odvoláva na výhradu vo svedomí, pätina na rozhodnutie vedenia nemocnice alebo oddelenia. Zvyšné zariadenia odmietli povedať dôvod alebo uviedli iné vysvetlenie.

„Niektoré nemocnice nám v oficiálnej odpovedi na infožiadosť uviedli, že my interrupcie neposkytujeme, lebo sme školiacim pracoviskom napríklad pre Katolícku univerzitu alebo Univerzitu sv. Cyrila a Metoda, prípadne Vysokú školu sv. Alžbety," hovorí Holubová. Ide podľa nej o nebezpečný trend, lebo časť zdravotníkov a zdravotníčok následne po ukončení štúdia nemusí mať skúsenosť so starostlivosťou o ženu počas a po interrupcii.

To je aj prípad **Ústrednej vojenskej nemocnice v Ružomberku**, ktorú donedávna viedol súčasný minister zdravotníctva Vladimír Lengvarský. Na webe nemocnice mali ešte pred pár dňami oznam, že ich gynekologické oddelenie je výukovou základňou Katolíckej univerzity a „prerušenie gravidity akéhokoľvek typu je v rozpore so základnými etickými princípmi jej zriaďovateľa“.

Keď sme sa nemocnice spýtali, či si univerzita spoluprácu podmienila zákazom interrupcií, túto časť oznamu na webe nemocnice zmazali.

„Katolícka univerzita si nijako nepodmienila spoluprácu s našou nemocnicou neposkytovaním umelého prerušenia tehotenstva.

Zamestnanci nemocnice si uplatnili právo výhrady vo svedomí podľa zákona o zdravotnej starostlivosti," odpísala hovorkyňa nemocnice Petra Dišková.

Gynekologicko-pôrodnická klinika

Umelé prerušenie tehotenstva

Gynekologicko-pôrodnická klinika Ústrednej vojenskej nemocnice SNP Ružomberok – fakultná nemocnica nevykonáva UPT (interrupcie) žiadneho typu – na žiadosť klientky, zo zdravotných dôvodov a ani z genetických príčin.

Gynekologicko-pôrodnická klinika Ústrednej vojenskej nemocnice SNP Ružomberok – fakultná nemocnica je výukovou základňou Fakulty zdravotníctva Katolíckej univerzity v Ružomberku a výkon prerušenia gravidity akéhokoľvek typu je v rozpore so základnými etickými princípmi zriaďovateľa.

Záujemkyne o prerušenie gravidity zo spádového územia Ružomberok majú možnosť (telefonicky) požiadať o výkon gynekologicko- pôrodnicke oddelenia/kliniky okolitých nemocníc – Liptovský Mikuláš, Dolný Kubín, MFN Martin a iné, podľa vlastného rozhodnutia. O postupe a možnostiach v zaistovaní a priebehu výkonu sa dozvedia u svojho zmluvného gynekológa po jeho predchádzajúcej príprave k výkonu (žiadosť o výkon). U žien ležiacich na Gynekologicko-pôrodnickej klinike v Ružomberku prípadnú potrebu výkonu zabezpečí klinika. Stanovisko bolo odsúhlasené Etickou komisiou ÚVN SNP Ružomberok – FN.

[Základné informácie](#)[Gynekológia](#)[3D/4D ultrazvuk](#)[Pôrodnica](#)[Pupočniková krv](#)[Pôrodné plány](#)[Pôrodná epidurálna analgézia \(PEDA\)](#)[Spoplatnené služby](#)[Nadštandardné izby](#)[Rady a odporúčania](#)[Umelé prerušenie tehotenstva](#)

Oznam na webe ružomerskej nemocnice pred zmenou.

Gynekologicko-pôrodnická klinika

Umelé prerušenie tehotenstva

Gynekologicko-pôrodnická klinika Ústrednej vojenskej nemocnice SNP Ružomberok – fakultná nemocnica nevykonáva UPT (interrupcie) žiadneho typu – na žiadosť klientky.

Záujemkyne o prerušenie gravidity zo spádového územia Ružomberok majú možnosť (telefonicky) požiadať o výkon gynekologicko-pôrodnické oddelenia/kliniky okolitých nemocníc – Liptovský Mikuláš, Dolný Kubín, MFN Martin a iné, podľa vlastného rozhodnutia. O postupe a možnostiach v zaistovaní a priebehu výkonu sa dozvedia u svojho zmluvného gynekológa po jeho predchádzajúcej príprave k výkonu (žiadosť o výkon). U žien ležiacich na Gynekologicko-pôrodnickej klinike v Ružomberku prípadnú potrebu výkonu zabezpečí klinika. Stanovisko bolo odsúhlasené Etickou komisiou ÚVN SNP Ružomberok – FN.

Oznam na webe ružomerskej nemocnice po zmene.

Hoci na webe ružomerskej nemocnice zostal oznam, že nevykonávajú žiadne interrupcie na žiadosť klientky, predsa niektoré robia. Hovorkyňa nám potvrdila, že poskytujú kyretáž pri zamlčanom potrate aj pri akútne prebiehajúcom potrate. Interrupciu ženám urobia pri mimomaternicovom tehotenstve aj pri vývojových chybách plodu, ktoré sú nezlučiteľné so životom. „Garantujeme, že žiadna pacientka nie je a ani nebola ohrozená na živote a zdraví neposkytnutím adekvátnej zdravotnej starostlivosti,“ tvrdí hovorkyňa Dišková.

O tom, že ružomerská nemocnica neposkytuje interrupcie, sú podľa Diškovej informovaní všetci gynekológovia v regióne. Tí preto svoje pacientky odosielajú do nemocnice v Liptovskom Mikuláši, Martine či Dolnom Kubíne. Toto odporúčanie má ružomerská nemocnica zverejnené aj na webe.

Problémom je, že táto informácia už je dnes neaktuálna. V **nemocnici v Dolnom Kubíne** totiž nerobia žiadne interrupcie. Riaditeľ nemocnice Jozef Mintál nám odpísal, že všetci zamestnanci gynekologického oddelenia si uplatňujú výhradu vo svedomí podľa Etického kódexu zdravotníckych pracovníkov. Žiadateľky o interrupciu posielajú inam.

Interrupcie sú najmenej dostupné v Prešovskom kraji, kde ich podľa štúdie neposkytuje 8 z 11 zdravotníckych zariadení, v ktorých výskumníčky mapovali situáciu. Len jedno zariadenie pritom v štúdiu jasne deklarovalo, že interrupciu poskytuje, a tým bola nemocnica v Poprade.

Do výskumu však neboli zaradené všetky zariadenia, ktoré by mohli vykonávať interrupcie, lebo takýto zoznam nie je dostupný. V štúdiu napríklad nie je ani súkromné zariadenie v Prešove, kam posielajú pacientky na interrupciu z prešovskej fakultnej nemocnice a z Bardejova. Ani žena, ktorá chce interrupciu, toto zariadenie podľa Holubovej nemusí poznať.

„Navyše dané zariadenie žiadne informácie o poskytovaní interrupcie na žiadosť ženy na svojej webovej stránke neuvádza,“ tvrdí Holubová. Dokazuje to podľa nej aj to, že až 38 percent žien s trvalým pobytom v Prešovskom kraji podstúpilo interrupciu v inom kraji. Ukazujú to dáta z Národného centra zdravotníckych informácií (NCZI).

Jeden lekár, dva prístupy

Výskumníčky zaradili do výskumu 70 zariadení, ku ktorým patrili všetky známe nemocnice a zariadenia jednodňovej chirurgie s gynekologickým oddelením. „Ich zoznam sme vytvorili tak, že sme postupovali ako bežná žena, ktorá potrebuje zdravotný výkon interrupcie,“ hovorí Holubová. O celkový zoznam zariadení poskytujúcich interrupcie do 12. týždňa pôvodne žiadali NCZI, ale podľa Holubovej im ho neposkytli.

„A to z dôvodu ochrany dôvernosti údajov, ktoré bez súhlasu jednotlivých poskytovateľov nemôžu poskytnúť. O zoznam sme žiadali aj ministerstvo zdravotníctva, to však tiež odmietlo informácie poskytnúť. Zoznam

zariadení, ktoré boli do výskumu zaradené, teda nie je úplný," tvrdí Holubová.

Na niektorých miestach, ktoré oficiálne deklarujú, že interrupcie neposkytujú, sa prerušenie tehotenstva podľa skúsenosti Barbory Holubovej aj tak robí. Ženám napríklad odporúčajú zohnať si potvrdenie, že potrebujú interrupciu zo zdravotných dôvodov. „Prípadne im povedia, nech sa objednajú na interrupciu v súkromnom zariadení, kde ich vykonáva lekár z nemocnice. No ten istý lekár interrupcie v nemocnici nerobí," hovorí Holubová.

Pre ženy je podľa Holubovej situácia neprehľadná a nevedia, kam ísť, ak potrebujú interrupciu do 12. týždňa, teda bez zdravotných dôvodov. Na toto rozhodnutie majú ženy navyše len obmedzené množstvo času a zákrok sa dá vykonať len chirurgickým spôsobom. Žena teda musí v tomto termíne stihnúť aj predoperačné vyšetrenia.

Otázne je podľa nej aj to, či si vôbec môžu celé zariadenia alebo oddelenia uplatňovať výhradu vo svedomí.

Lengvarský chce dostupnejšie interrupcie

Ministerstva zdravotníctva sme sa spýtali, či je v poriadku, že si výhradu vo svedomí uplatňujú celé nemocnice či oddelenia, ale na otázku priamo neodpovedalo.

Podčiarklo však, že len „zdravotnícky pracovník za podmienok dodržania litery zákona môže v prípade umelého prerušenia tehotenstva, sterilizácie a asistovanej reprodukcie odmietnuť poskytnutie zdravotnej starostlivosti, ak tomu bráni osobné presvedčenie zdravotníckeho pracovníka“.

Ak má človek pocit, že mu bola zdravotná starostlivosť odmietnutá neprávom, má sa podľa ministerstva zdravotníctva obrátiť na samosprávny kraj, ktorý takéto podnety preveruje. Ak samosprávny kraj rozhodne, že zariadenie má právo odmietnuť zdravotnú starostlivosť, má určiť iné zariadenie, kde ju pacientke zabezpečia. Ak samosprávny kraj rozhodne,

že na to nemá právo, môže zdravotníckemu zariadeniu nariadiť zákrok urobiť. „Rozhodnutie lekára samosprávneho kraja je poskytovateľ povinný rešpektovať,“ odpísalo ministerstvo zdravotníctva.

Minister zdravotníctva Vladimír Lengvarský vo štvrtok na tlačovej konferencii komentoval aj štúdiu organizácie Možnosť voľby, ktorá poukázala na nedostupnosť interrupcií v niektorých slovenských regiónoch. Lengvarský povedal, že lekárov nemôže nútiť robiť zákroky, ktoré nechcú. Zároveň však dúfa, že s kolegami nájde cestu, „ako urobiť aj túto službu dostupnejšou“.

Právnicki: Výhradu vo svedomí môžu mať len jednotlivci

Podobný pohľad ako ministerstvo zdravotníctva majú aj lekár a právnik Peter Kováč a právnik Ivan Humeník, ktorí sa špecializujú na zdravotnícke právo. Výhradu vo svedomí si podľa nich môže uplatňovať len zdravotník.

„Som presvedčený, že pokiaľ odmietnutie takéhoto zákroku bezprostredne neohrozuje život pacientky, je legitímne dať prednosť výhrade vo svedomí pred ochranou súkromia pacientky,“ tvrdí Humeník. „Toto právo však nie je absolútne. Aj lekár, ktorý si uplatňuje výhradu svedomia, je povinný vykonať umelé prerušenie tehotenstva žene, ktorá je ohrozená na živote. To platí aj pre poskytovateľa zriadeného cirkvou. Ak by tak neurobil, bol by dôvod na vyvodenie až trestnoprávnej zodpovednosti,“ dopĺňa Kováč.

Humeník vysvetľuje fungovanie výhrady vo svedomí aj na príklade zdravotníka, ktorý patrí k Svedkom Jehovovým, odmietajúcim krvné transfúzie. Aj on má podľa neho právo odmietnuť poskytnúť transfúziu, ak je to súčasťou jeho svedomia a neohrozí tým pacientov život. Podľa Humeníka môže byť v takomto prípade ťažké určiť, či sa niektorí zdravotníci nevyhýbajú niektorým úkonom len z pohodlnosti alebo lenivosti, ale všeobecne platí, že výhradu vo svedomí si zdravotníci môžu uplatniť.

Ako je to však v prípade, keď si výhradu vo svedomí uplatňuje celé

zdravotnícke zariadenie alebo oddelenie? „Ak ide o zdravotnícke zariadenie vlastnené štátom, jeho základným poslaním je zabezpečenie dostupnej zdravotnej starostlivosti v celej jej šírke, vrátane interrupcií. Vzhľadom na zastupiteľnosť personálu by nemal byť problém zostaviť príslušný tím tak, aby jeho členovia výhradu svedomia nemali. Ministerstvo zdravotníctva môže dokonca ním riadené zdravotnícke zariadenia inštruovať práve týmto spôsobom,“ vysvetľuje Kováč.

Humeník si myslí, že aj poskytovatelia zdravotnej starostlivosti by mohli mať možnosť uplatňovať si výhradu vo svedomí, no priznáva, že „národná právna úprava takýto postup explicitne neupravuje“. „Zákon o zdravotnej starostlivosti akoby neumožňoval poskytovateľovi skrz svoj štatutárny orgán slobodne formulovať etický postoj k zákroku interrupcie/asistovanej reprodukcie/sterilizácie, ale svojím spôsobom ho vydáva na milosť jeho vlastným zamestnancom – zdravotníckym pracovníkom,“ tvrdí Humeník.

Ak sa v lekárskej tíme nájde lekár, ktorý by zákrok nemal problém vykonať, no zdravotnícke zariadenie ho aj tak nevykonáva, podľa Kováča tým „bezdôvodne odopiera poskytovanie zdravotnej starostlivosti“. Humeník dokonca pripúšťa, že takáto situácia by sa mohla vzťahovať aj na zariadenia, ktoré zriaďuje cirkev. Ak by cirkevná nemocnica zamestnávala lekára, ktorý si výhradu neuplatňuje, mala by zrejme povinnosť interrupcie vykonávať. Priznáva, že v tejto oblasti je legislatíva nejednoznačná.

Podobne ako Holubová, aj Kováč si spomína na situácie, keď si ten istý lekár na jednom pracovisku uplatňoval výhradu vo svedomí a na druhom už nie. „Viem o situácii, že si gynekológovia v Univerzitnej nemocnici pod tlakom manažmentu oddelenia uplatňovali výhradu svedomia, avšak interrupcie bez problémov vykonávali v neštátnom zdravotníckom zariadení. Výhradu svedomia buď máte, alebo nemáte. Ak ju máte len od pondelka do štvrtka a práve v piatok nie, potom niečo nie je v poriadku,“ tvrdí Kováč.

Výhrada vo svedomí aj v lekárni

Ešte absurdnejšie je podľa neho uplatňovanie výhrady vo svedomí

lekárnikmi, ktorí ženám odmietajú predáť hormonálnu antikoncepciu. „Tá sa však nepredpisuje len na zabránenie otehotnenia, ale aj na liečbu akné, porúch menštruačného cyklu či endometriózy. Takýto postup považujem voči pacientkam za vyslovene šikanózne.“

K takémuto záveru opakovane dospel aj Európsky súd pre ľudské práva (ESĽP). V roku 2001 napríklad rozhodoval o prípade dvoch francúzskych lekárnikov, ktorí pre výhradu vo svedomí odmietali predávať hormonálnu antikoncepciu. Súd označil sťažnosť za neprijateľnú, pretože nespadá pod slobodu myslenia, svedomia a náboženského presvedčenia, ktorá je zakotvená v Európskom dohovore o ľudských právach.

Na výhradu vo svedomí sa kriticky pozerá aj Adriana Lamačková z Centra pre reprodukčné práva, kde pracuje ako právna poradkyňa pre Európu. „Medzinárodné orgány, ktoré dohliadajú na dodržiavanie medzinárodných ľudskoprávných zmlúv, opakovane štáty vyzvali, aby zakázali inštitucionálne odmietanie poskytovania interrupcií alebo iných služieb reprodukčného zdravia z dôvodu výhrady vo svedomí. Týka sa to aj Slovenska,“ hovorí.

Výbor OSN pre práva dieťaťa podľa nej už pred rokmi Slovensko vyzval, aby zakázalo zneužívanie výhrady vo svedomí na odopieranie zdravotnej starostlivosti. Spomenutý výbor dohliada na dodržiavanie Dohovoru o právach dieťaťa. „Tento dohovor je súčasťou právneho poriadku SR a má v zásade prednosť pred zákonmi,“ tvrdí Lamačková.

Výhrada vo svedomí [sa spomína aj v správe](#) chorvátskeho europoslancu Predraga Freda Matića, proti ktorej na Slovensku ostro vystúpila poslankyňa Anna Záborská, no europarlament ju nakoniec schválil. V správe sa píše, že výhrada vo svedomí sa využíva v dvadsiatke európskych krajín. „Tento postoj by sa mal v budúcnosti považovať za odmietnutie zdravotnej starostlivosti a nie za takzvanú výhradu vo svedomí,“ píše sa v správe, ktorá však nemá legislatívnu silu a je nezáväzná.

[Kúpte si knihu historika Miloslava Szabóa [Potraty. Dejiny slovenských](#)

[kultúrnych vojen od Hlinku po Kuffu](#) z knižnej edície Denníka.]